

Atmintinė tėvams

Pagalbos vaikui galimybės

Kalbos ir girdimojo suvokimo sutrikimai

- Patikslinkite ir įsitikinkite ar vaikas gerai supranta žodines instrukcijas, sąvokas.
  - Užrašykite nurodymus, instrukcijas, schemas, planus (gramatinio nagrinėjimo, literatūrinio teksto ar eilėraščio analizės), kad vaikas klausydamasis galėtų pasinaudoti.
  - Papildykite žodinę informaciją grafinais vaizdais, iliustracijomis, užrašais lapeliuose, kortelėse.
  - Padėkite sudaryti pasakojimo žodžių planą, santraukas, leiskite jais naudotis, kai to reikia.
  - Mokykite perfrazuoti tekstą, literatūrinį kūrinį, gramatinę taisyklę (pasakyti tą pačią mintį savais žodžiais).
  - Mokykite vaiką naudotis žodynais ir juos susidaryti pačiam.
  - Tekstus skaitykite ir analizuokite dalimis.
  - Mokykite susidaryti arba pateikite rašinio planą, atraminius žodžių junginius ar frazes.
  - Išanalizuokite dažniausiai pasitaikančias rašybos klaidas ir padėkite pasirengti paprastą atmintinę, taisyklių lentelę.
  - Leiskite rašto darbus atlikti kompiuteriu (kur įdiegta klaidų aptikimo programa).
-
- Perskaitykite raštu pateiktą informaciją, jei prasti vaiko skaitymo įgūdžiai.
  - Uždavinių sąlygą iliustruokite piešiniu, pavaizduokite grafiškai, schemomis ir kt.).
  - Jei būtina žodinė informacija, kalbėkite lėtai, aiškiai, trumpais sakiniais.
  - Mokykite „matematinės kalbos“, veskite matematinių, gamtamokslinių sąvokų žodynėlį su paaiškinimais ir pavyzdžiais.
  - Leiskite naudotis sąvokų paaiškinimais, formulių rinkiniais su uždavinio sprendimo schemomis ir pan.
  - Remkitės gyvenimiškais, realiais pavyzdžiais ir vaiko patirtimi.
-
- Pateikdami informaciją, naudokite paprastus, trumpus sakinius.
  - Skatinkite klausti, jei nesuprato žodinių nurodymų, paaiškinimų.
  - Apibūdinant istorinius faktus, gamtos reiškinius, geografijos objektus naudokite vaizdines priemones.
  - Mokykite ir pratinkite vaiką sudaryti pasakojimo žodžių planą, santraukas, istorinių įvykių, gamtamokslinių sąvokų, terminų, sudėtingesnių geografinių objektų pavadinimų sąrašus ir jais naudotis pamokoje.
  - Paprašykite pakartoti svarbiausius dalykus (išskirti esmę).

Regimojo suvokimo sutrikimai

- Stenkitės kuo daugiau informacijos pateikti žodžiu.
  - Komentuokite žodžiu piešinius, schemas, iliustracijas, grafinius vaizdus.
  - Mažinkite užduočių, kur reikia vietoj brūkšnelio įrašyti praleistas raides, kieki.
  - Pateikite užduotį “žodžių poros”, kai vienas žodis parašytas teisingai, kitas – ne.
-
- Perskaitykite vaikui tekstinio uždavinio sąlygą.
  - Atlikite su vaiku daugiau, bet trumpesnių užduočių.
  - Kartu išspręskite pirmą užduotį, kad vaikas suprastų, ką reikia daryti.
-
- Saikingai naudokite iliustracijas, vaizdines priemones, schemas, žemėlapius, lenteles ir kt. vizualinę informaciją.
  - Sustruktūrinkite vizualinę informaciją, žemėlapiuose paryškinkite tamsesniu šriftu ar kita spalva žemyną, valstybę, istorinių įvykių vietas.
  - Lavinkite erdvinį suvokimą, tikslinkite laiko vaizdinius.
  - Mokykite skirti esminius vizualinius požymius objektui išskirti.
  - Perteikite mokomąją medžiagą pasakojant, diskutuojant, lankant pažintines vietas, stebint konkrečius reiškinius, objektus.
  - Naudokite garso įrašus.

Atminties sutrikimai

- Mokykite naudotis papildoma informacija (kortelėmis, žodynais, žinytais, enciklopedijomis).
  - Leiskite naudotis įsimintinos rašybos žodžių kortelėmis, rašybos ir skyrybos taisyklių atmintinėmis, žodynėliais, žinytais.
  - Mokykite naudotis planu, atraminiais žodžiais, sekomis pasakojant, atliekant kūrybines užduotis.
  - Pratinkite pasižymėti, pasibraukti, išsirašyti esminę informaciją.
  - Skatinkite vaiką mąstyti, analizuoti (išmąstyti atsakymą).
  - Tekstus skaitykite ir analizuokite dalimis.
-
- Iki minimumo sumažinkite mechaniškai įsimenamos informacijos kiekį.

- Neperkraukite nauja informacija, žinias pateikite nuosekliai.
  - Stebėkite vaiką ir dažnai priminkite užduočių atlikimo nuoseklumą.
  - Leiskite naudotis mokymuisi būtinausia informacija bei priemonėmis: daugybės lentelė, formulių rinkiniais, matų lentelėmis, sąsiuviniais, vadovėliais, skaičiuotuvais.
  - Mokykite susidaryti schemas, kai užduotis pateikiate žodžiu.
  - Mokykite pasiruošti užuominų atmintines ir leiskite jomis naudotis pamokų metu.
  - Padėkite naują informaciją susieti su jau turimu patyrimu.
  - Skatinkite klausti, pasitikslinti, paprašyti pagalbos.
- Atsisakykite nelabai svarbių faktų, datų, detalių mokymosi.
  - Užsiveskite svarbiausių istorinių datų, įvykių, geografinių terminų, simbolių sąsiuvinius.
  - Mokykite vaiką rasti reikiamą informaciją žinyuose, žodynuose, enciklopedijose ir pan.
  - Mokykite racionalių įsiminimo būdų (grupuoti, skaidyti informaciją, sieti ją su turima).
  - Skatinkite pasižymėti pagrindinę perteiktos informacijos mintį.
  - Mokykite esminę informaciją ne įsiminti, bet „atrasti“ samprotaujant, lyginant, analizuojant.
  - Jei vaikas neprisimena informacijos, mokomosios medžiagos pagelbėkite jam užuominomis, reikšmingo elemento priminimu ar patarimu, kur tą informaciją surasti.
  - Dažniau nei įprasta pakartokite išminktą medžiagą.

Dėmesio ir aktyvumo sutrikimai

- Sudarykite ribojančią sustruktūrintą aplinką.
  - Sudėtingos ir didelės apimties užduotis skaidykite į dalis, atlikite etapais.
  - Kaitaliokite įdomias ir ne taip įdomias užduotis.
  - Atkreipkite vaiko dėmesį, ką reikėtų „išgirsti“, klausantis skaitomo teksto.
  - Iš anksto pateikite klausimus, į kuriuos vėliau reikės atsakyti.
- Sumažinkite aplinkos dirgiklių poveikį, ribokite būtinų mokymosi priemonių kiekį (palikite tik pačias būtinausias).
  - Stebėkite vaiko dėmesingumą, padėkite jam „grįžti prie užduoties (palieskite petį ar kitaip priminkite apie atliekamus darbus).
  - Padėkite vaikui pradėti kiekvieną užduotį, pateikite veiksmų planą, sprendimo pavyzdį ar eigos etapus, numatykite laiką užduočiai atlikti.
  - Leiskite vaikui dirbti jam priimtinu tempu bei skirkite pakankamai laiko tarp vienos ir kitos veiklos, kad vaikas spėtų pasiruošti.
  - Užduotis pateikite etapais, išradingai, įdomiai ir naudokite tarpinį atsiskaitymą atlikus užduotį.
  - Mokykite susidaryti veiklos planą, numatyti ir pasižymėti darbo etapus.
- Iš anksto nuteikite tam tikrai veiklai, pateikite veiklos planą.
  - Kaitaliokite įvairaus pobūdžio medžiagą, užduotis, veiklą, kad vaikui neatsibostų.
  - Mokykite vaiką fiksuoti svarbiausią informaciją, pateikdami įvairias grafines schemas, į kurias reikia įrašyti esminę informaciją.

Bendrieji mokymosi sutrikimai

- Pakartokite arba perfrazuokite sudėtingas instrukcijas.
  - Supažindinkite su būtinomis sąvokomis.
  - Parinkite vaikui jo gebėjimus atitinkančią skaitymo medžiagą, tekstai turėtų sietis su vaiko kasdiena patirtimi, interesais.
  - Užduočių instrukcijose, tekstuose išryškinkite prasminius žodžius.
  - Mokykite susidaryti arba pateikite rašinio planą, atrامينius žodžių junginius ar frazes.
- Užduotys turi būti nesudėtingos ir trumpos, su nedaug naujų elementų iš karto.
  - Daug dėmesio skirkite išmuktos medžiagos kartojimui.
  - Remkitės gyvenimiškais, realiais pavyzdžiais ir mokinio patirtimi.
  - Pateikite tikslią atraminę medžiagą.
  - Pratybų lapų viršuje pateikite problemos sprendimo modelį.
  - Pateikite vaikui kiekvienos veiklos planą (specifinius nurodymus, užduoties atlikimo schemą, skiriamą laiką).
- Apibūdinant istorinius faktus, gamtos reiškinius, geografijos objektus naudokite vaizdines priemones.
  - Lavinkite erdvinį suvokimą, tikslinkite laiko vaizdinius.
  - Sudėtingos ir didelės apimties užduotis skaidykite dalimis, atlikite etapais.
  - Padėkite vaikui pildyti svarbiausių istorinių datų, įvykių, geografinių terminų, simbolių sąsiuvinius, skatinkite jais naudotis pasakojant, atliekant atsiskaitymo užduotis.

- Aiškinant mokomąją medžiagą namuose, labiau pabrėžkite priežasties ir pasekmės ryšius.

Intelektu sutrikimas

- Užduotis perskaitykite garsiai, atsakymo užuominas paryškinkite intonacija, gestais.
- Kartu su vaiku atlikite pirmą užduotį taip, kad jis suprastų, ką reikia daryti.
- Naudokite aiškius, paprastus tekstus, spalviškai pažymėkite reikšmingas teksto detales.
- Paaiškinkite naujus žodžius ir sąvokas, patikslinkite jų reikšmę.
- Užduotis atlikite pagal pavyzdį, analogiją, naudodami paveikslėlius, palyginimus.

- Mokykite naudotis atramine medžiaga (daugybės, matų lentelėmis, atmintinėmis ir pan.).
- Norint pasiekti geresnių rezultatų, reikia daug kartų kartoti tą pačią medžiagą naujose situacijose, keičiant vaizdines priemones.
- Parodykite užduoties atlikimo pavyzdį (darbas pagal analogiją).
- Sprendžiant matematikos užduotis naudokite įdomias problemines situacijas iš mokinio patirties.
- Nuosekliai plėskite matematinių sąvokų žodyną.
- Užduotis pateikite struktūruotai, neskirkite daug ir ilgų užduočių vienu metu, jas perteikite etapais

- Parinkite tinkamą darbo tempą, skirkite daugiau laiko užduotims atlikti.
- Visą mokomąją medžiagą siekite su praktika, su turimomis žiniomis, vaiko asmenine patirtimi.
- Plėskite apie vaiką ir jį supančią aplinką turimų žinių kiekį, tikslinkite orientaciją laike ir erdvėje.
- Aiškinant naują medžiagą stengtis, kad vienu metu funkcionuotų kuo daugiau pojūčių.
- Įsimenama geriau ta medžiaga, kuri vaiką domina, sužadina emocijas.
- Paaiškinkite naujus žodžius ir sąvokas, patikslinkite jų reikšmę.

Naudota literatūra:

“Rekomendacijos Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojams, dirbantiems su specialiujų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais“. Šiauliai (2007)